

ВОСХОД

ОПЛУХОТ

РАДУ

1976. ч. 46

КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА
КАПРА ПЛАСТОВИХ ВИХОВНИКІВ
Журнал Вогонь Орлиної Ради

Видає ОРЛИНИЙ КРУГ

Редагує Редакційна Колегія в складі: ст.пл. Маруся Дармограй,
ст.пл. Марта Зелик, ст.пл. Людмила Канюга, пл.сен. Аніза Коцик-
Мандзій, пл.сен. Надя Кулинич, ст.пл. Марко Луцький, пл.сен.
Теодозій Самотулка, ст.пл. Юрій Федішин, ст.пл. Оля Шевчук.

Адреса Редакційної Колегії:

Miss N. Kulyncz
P.O.Box 609 - Cooper Station
New York, NY 10003, U.S.A.

Адреса Адміністрації:

Mrs. Oksana Kuzyshyn
52-11 70th Street
Waspeth, NY 11378, U.S.A.

Відбито офсетом 500 примірників

Ч.: 46

літо 1976

З М І С Т

	стор.
Структура новацького табору - Старий Орел	1
Лешо з таборових практик - братчик Юрій Федішин	4
Щось інше: поради - братчик Марко Луцький	6
Новацькі розмови на таборі - ст.пл. Ока Грицак, ЧП	7
ПІСНЯ: Бувайте пташата здорові - Роман Завадович	8
ВІРШІ: перша стійка - Ніна Мудрик-Мриц	8
Орлячий м'ячеий п'ятизмаг - Старий Орел	9
САМОДІЯЛЬНІ ГРИ: Рукавичка	21
Про півника та курочку і про хитру лисичку	22
Лисичка і журавель	23
Журавель та чапля	24
ВІРШІ: Вийшли з міста пластуни - Р. Завадович	25
Перша ватра - Ніна Мудрик	25
МАСТРУВАННЯ: Рушниця-кріс з дерева - братчик Л. Беднарський	26
Прикраси з трави - сестричка Ніза Коцик-Мандзій	27
Стережіться отруйних рослин! - Сірий Орел Надя Кулинич	28
Літне небо - братчик В.Е. Кулинич	32

Окладинка: ст.пл. Мотря Ходновська

Старий Орел

СТРУКТУРА НОВАЦЬКОГО ТАБОРУ

Новацький табір має своєрідну структуру, відмінну від таборів інших уладів. Відмінність побудови новацького табору є зумовлена в першу чергу віком таборовиків і їхнім ще невеликим досвідом у перебуванні в умовах більше або менше дикої природи, багатой на різні небезпеки.

Основні структурні заложення новацького табору для всіх його типів є ті самі. Деякі другорядні відмінності є зумовлені такими важливішими критеріями:

1. Число новаків згл. число роїв на таборі.
2. Відокремленість новацького табору - новацький табір у системі таборів на пластовій оселі.
3. Статевий фактор.
4. Особливість програми новацького табору.

Я не входину в подробиці поодиноких типів новацького табору, зате постараюся накреслити лише основні риси структури будьякого новацького табору. Беручи до уваги число новаків згл. роїв, ми поділятимемо новацькі табори на малі /одногніздові/ і великі /багатогніздові/. Малі новацькі табори складаються з 2 до 4 новацьких роїв, числом 12 до 40 таборовиків. Великі новацькі табори складаються з 2 або більше гнізд. Кожний, великий чи малий, новацький табір має свій провід, учасників та допоміжний персонал.

П р о в і д

Ретроспективна аналіза провідів новацьких таборів виявляє різні назви табору, членів проводу, тощо та різну побудову в залежності від обставин, в яких нам доводилося жити та вести табори.

Сучасна концепція проводу новацького табору така: провід складається з команди, булави і допоміжного персоналу.

У склад команди входять:

комендант,
заступник коменданта /у великих таборах/,
бунчужний,
писар,

священник,
лікар, який має свій допоміжний персонал,
господарсько-фінансовий референт, який має свій до-
поміжний персонал.

У склад б у л а в и входять виховники:

гніздові,
впорядники/ці.

Допоміжний п е р с о н а л господарсько-фінансового ре-
ферента:

начальниця кухні з кухонним персоналом,
інтендант /якщо потрібний/,
магазинер /якщо потрібний/,
інші в міру потреби.

Головніші ф у н к ц і ї ключових членів проводу новаць-
кого табору:

- Комендант - а/ Відповідає за табір, зокрема за життя
таборовиків і програму табору. /Під-
креслюю: комендант є відповідальний за
табір, а не адміністрація оселі чи КТК,
ОТК/.
б/ Репрезентує табір на зовні.
в/ Полагоджує справи відпусток членів бу-
лави.
г/ Проводить нарадами команди і булави.
г/ Звітує, де треба і тп.

Заступник коменданта /на великих таборах/ - це про-
грамовий референт, якщо комендант передав
йому цю функцію, і головний булавний булави.

Бунчужний - це внутрішньо- організаційний і технічний
таборовий керівник, який зумовлює переве-
дення в життя програми, запланованої ко-
мендантом згл. його заступником.

- а/ Заступає коменданта, якщо нема заступника
коменданта.
б/ Координує дію на таборі.
в/ Служить порадами для виховників.
г/ Відповідає за приміщення і відповідне про-
харчування таборовиків при співпраці гос-
подарсько-фінансового референта і лікаря.
г/ Переводить поділ на рої та гнізда, якщо
цього вже не зробив комендант.
д/ Скликує наради булави.
е/ Проголошує розклад зайнятть на таборі.
є/ Полагоджує справи відпусток таборовиків
у порозумінні з гніздовими.

- Писар - а/ Відповідає за книговедення, накази, хроніку табору тощо.
 б/ Займається точкуванням таборовиків.
 в/ Веде картотеку таборовиків.
 г/ Допомогає комендантові бути в контакті з батьками.

Господарсько-фінансовому референтові підлягають начальниця кухні та евент. інші діловоди /інтендант, магазинер ітд/. У системі таборів на пластових оселях господарсько-фінансовий референт є особою, яку делегує управа оселі до проводу новацького табору для полегоджування господарсько-фінансових справ. Він не є адміністратором новацького табору. Його обов'язком є іти назустріч побажанням коменданта табору, який відповідає за табір.

Всюди бувають виїмки. Так і в питанні відповідальності за табір. Якщо державні чи льокальні власті чи закони вимагають, щоб організатор табору чи таборів мав їхній дозвіл на ведення табору, всю законну відповідальність за табори несе дотична особа, а не комендант табору. Тоді коменданти таборів, яві відбуваються на такій оселі, мусять бути приготовані на частіше втручання відповідальної за табір особи в справі даних таборів.

Т а б о р о в и к и

Таборовики поділяються за віком і ступенями на рої числом 6-10 новаків у кожному рої та гнізда, які складаються з 2-4 роїв. Кожний рій вибирає собі ройового і діє під опікою братчика чи сестрички. Новаци таборують, а виховники є на те, щоб опікувалися новачатами і їм допомагали, коли зах. дить потреба. Гніздові відповідають за свої гнізда. Основною одиницею великого табору є гніздо і тому роля гніздових є важлива й відповідальна не лише за безпеку таборовиків, але катож і за програму. Гніздо проводить свої зайняття гніздом і роями, не говорячи вже про зайняття цілим табором.

Врешті ще дещо про обов'язки впорядника:

- а/ Опікується роєм та поодинокими його членами по змозі якнайкраще.

- б/ Допомогає ройовому у виконванні його обов'язків.
- в/ Переводить заплановані зайняття зі своїм роєм.
- г/ Переводить поїзд чистоти.
- г/ Стимулює членів рою, щоб були зарадні, творчі та поводитися поправно.
- д/ Дбає про чистоту й порядок в кімнатах, в яких сплять не лише таборовики, але впорядники.
- е/ Дає добрий приклад таборовикам своєю поведінкою, уживанням української мови.
- є/ Оцінює справедливо поведінку поодиноких членів рою.
- ж/ Є черговим у таборі, коли його рій є черговим роєм.

/////

Братчик Юрій Федишин

ДЕЩО З ТАБОРОВИХ ПРАКТИК

На останньому новацькому таборі, який відбувся цього року /1975/ на пластовій оселі в Пунта Індіо -АРГЕНТИНА, я переконався, що еволюція наших дітей-новаків пішла дуже вперід, беручи до уваги моє новакування і звіти з минулих таборів.

На жаль, ця еволюція не включила української мови. Новаки щораз менше добре володіють українською мовою, яка є засадничою вимогою приналежності до Пласту.

Ми свідомі того, що наше завдання не є вивчати українську мову на таборах ані на сходинах протягом цілого року. Вивчення мови має займатися Рі на Школа. Рівно ж батьки мають захотити чи навіть "примусити" своїх дітей вивчати українську мову.

На таборі треба вимагати від новаків щоб говорили по українському. Першого таборового дня роздається новакам так звані "камінчики рідного слова" і пояснюється, що коли новаки загаворять одне слово по чужому, мають віддати камінчик. /Це повторюється кожного дня./ Новак має право запитати свого виховника невідомі слова. Цей новак, котрий не віддасть камінчика під час цілого табору АНІ РАЗУ, дістає на ватрі закриття табору "золотий

камінчик рідного слова" від коменданта табору. Крім того точується мову на міжрайових змаганнях, де дається максимум 5 точок /можна рисувати 5 маленьких тризубів якщо рій говорить тільки по українському/ і доходить аж до зера точок /тризубів/.

Оригінальним способом можна перевірити новаків чи вони правильно вмилися та вбрали однострої. Це поїзд чистоти: новаци беруться за пояс в ряді й один виховник є "машиною". Новакам роздається білети на яких написано різні станції, наприклад: ВУХА, НІГТИ, ОДНОСТРІЙ, ШИЯ, КОЛІНА, ЧЕРЕВИКИ, і т.д. Виховники стоять в крузі віддалені від себе на 10 кроків та займаються перевіренням своїх станцій. Коли новак успішно перейшов перегляд, зазначається на білеті хрестик, а якщо ні, перепускається до наступної станції. Новак котрий матиме найбільше хрестиків на всіх станціях, дістає "блискучий білет" на ватрі закриття табору. /цей білет завивається в срібний папір./

Підчас літніх таборів ми підготовляємо новаків до складання проб. До першої проби новаци проходять історичну гру Отрока. Щоб новаци вивчили імена князів, назначається кожному новакові імя одного князя. Тим іменем князя новаци мають себе кликати підчас зайнять Отрока. Тими іменами переводиться перевірку присутності коли новаци рисують на своїх палицях знак /риска, хрестик тощо/. Це буде додаток до обряду, який є поданий в Отроку на сто. 69.

Цей самий спосіб можна застосувати до 2-ої та 3-ої проб, уживаючи імена гетьманів та визначних осіб із новітніх часів.

На одному таборі здивувало мене, що новаци не хотіли вивчати нових пісень, а знані їм пісні "тягнули" слабо та неохоче. Радив я влаштувати спів в різних годинах дня, але ні ранком ні вечером новаци не співали так як треба. Тоді я рішив індивідуально допитуватися новаків чому вони так негативно ставилися до співу. Відповідь була така, що вони хочуть співати тільки стрілецькі пісні. Вони уважали що всі інші пісні є для малих дітей. Так говорили найстарші новаци. Мої пояснення не помогли і я почав нову систему, котра дала знаменитий вислід. Після пообідньої тиші ми мали точку: купіль-пляжа. Перед закінченням тиші я додав 15 хвилин співу і пояснив що коли не заспівають всіх пісень голосно і виразно, то не підуть на пляжу. Ніколи ще я не чув на таборі такого гарного співу!

Братчик Марко Луцький

ЩОСЬ ІНШЕ: ПОРАДИ.

На кожному таборі є певні речі, які виконуються в той самий спосіб, наприклад: нічна тиша і вставання є все означені свистком. Ану, спробуємо щось інше. Замість свистка, братчики чи сестрички можуть збудити чи заколисати табір піснею.

Пісня на нічну тишу: "Нічна тиша вже є з нами,
Місяць світить над горами,
Час всім мріяти над снами
у ліжках."

/на мелодію "Індіани є розумні"/

або

"Гей, лягайте всі до ліжка, всі до ліжка,
Треба спати, не ганяти, в ліжках тихо засипляти,
Ані гуку, ані стуку, ані крику, ані звуку"

/на мелодію "Заспіваймо по-українськи"/

Пісня на вставання: "Гей вставайте, гей, вставайте,
новаки, новачки!
Сонце ясно світить, час іти на прорух,
Раз, два, три, /2 рази/

/на мелодію "Брате Якове"/

або "Гей, вставайте, новаки,
всі тепер з кімнати,
вибігайте на поляну
щоб на збірку стати."

/на мелодію "Ой, тай Дунай ..."/

Як бачите, можна взяти знану мелодію і самому уложити відповідні слова. Слова до вище поданих пісень написали братчики та сестрички табору "Вітер з України" в 1974 році на пластовій оселі "Батурин" біля Монреалю, Канада.

Одна заввага: ця ідея має добрий успіх на малому таборі, або на таборі де всі новаки сплять в одному будинку.

Попробуйте самі уложити такі пісні.

Новацтво любить несподіванки. Одного дня замість гор та забав зробимо шукання скарбів. Кожний рій одержує спис речей, які вони мають знайти. У визначеному часі члени роя мають знайти якнайбільше предметів поданих на списку. Рій, котрий перший знайде всі речі і принесе їх на призначене місце, виграє перше місце.

Інші рої по черзі дістають друге місце, третє місце і т.д. Дуже важливим є визначити межі терену гри де можна знайти вичислені речі. Але найперше треба перевірити чи всі ці речі там справді є. На списках можуть бути речі які знаходяться серед природи: шишки, гриби, жолудь, квітка, або речі, котрі виховники там заховали: стяжки на деревах, волічка, черевики та інше. Треба додати коц або дощевик, щоб новаки мали на чому всі ці речі складати та принести. А щоб всім було цікаво, видумайте якусь небувалу річ, небувалий предмет, та додайте його до списка. Це може бути дірка з бублика або печений лід. Новаки напевно принесуть вам щось цікавого.

ст.пл. Ока Грицак, ЧП

НОВАЦЬКІ РОЗМОВИ НА ТАБОРІ

Цього року /1975/ на новацькому таборі "Шум Карпатського Лісу" на Писаному Камені ми переводили з новачками новацькі розмови про природознавство та першу допомогу. Ми практикували це так: 5 сестричок сиділи на поляні у великому крузі, віддалені від себе так, щоб одні не чули розмов інших. Новачки роями ішли від сестрички до сестрички та дискутували на різні теми з природознавства: комашки, сліди звірят, рослини і т.п. впродовж 10 - 15 хвилин. Кожна сестричка починала розмову а новачки продовжували. Кожних 15 хвилин одна сестричка свистала і тоді рої переходили до наступної сестрички. Часто після таких розмов новачки брали участь у новацьких змагах. Новачки були дуже зацікавлені новацькими розмовами.

„БУВАЙТЕ ПТАШАТА ЗДОРОВІ”

MODERATO

Бу-ВАЙ-ТЕ ПТА-ША-ТА ЗДО-РО-ВІ СТИ-ВАЙ-ТЕ ВІД НИ-НІ БЕЗ НАС
ПРО-ЩАЙ-ТЕ КВІ-ТКИ У ДІБ-РО-ВІ ДО ДО-МУ ДО МІСТА НАМ ЧАС Додому...

Будайте пташата здорові,
Співайте від нині без нас,
Прощайте квітки у діброві,
Додому, до міста нам час /2/

Роман Завадович

Гуляли ми лісом і полем,
Метеликів брали в танок,
Тепер із вакацій до школи,
До книжки нас кличе дзвінок. /2/

І знов до науки, до праці,
Звертається круто наш шлях,
Та соняшний спогад вакацій
Ще довго цвістиме в серцях. /2/

//////

Ніна Мудрик-Моци

П Е Р Ш А С Т І Й К А

Найменшенький в рої - Тарас
Пішов на стійку перший раз,
І хоч не знає він тривоги,
Тремтіли трішки в нього ноги.

Стояв уважно, хоч до сліз
По спині холодок поліз,
Хоч темряву посіяв вечір,
А в ній страшні ввижались речі.

Хвалився братчик пластунам:
"Стояв Тарас на стійці сам!"
Тарасик заперечив: "Ні,
Таж равлик помагав мені!"

Цей п'ятизмаг був випрацьований на 2-ий зліт УПН - 1975. Літом 1975 п'ятизмаг переводили на новацьких таборах на Вовчі Тропі. П'ятизмаг надається на новацькі табори, а для новаків він показався успішним та цікавим.

Старий Орел

Матеріали Злету УПН-1975

О Р Д Я Ч И Й М' Я Ч Е В И Й П' Я Т И З М А Г

Уведення і загальні вказівки щодо переведення м'ячевого п'ятизмагу.

М'ячевий п'ятизмаг - це комплексна м'ячева гра, яка складається з 5 різновидних м'ячевих ігор, пов'язаних в одну цілість і переведених один за одним у визначеному порядку, згідно з поданими правилами. Згадані ігри мають на меті виробити моторну /фізичну/ вправність, проворність/1/, кмітливість/2/, чуткість/3/ поодиноких членів роя, контролю емоцій зокрема, коли один з гравців не виконав вміло свого завдання або коли рій програв гру в ситуації суперництва, щоб здобути перше місце в гнізді, табору, чи навіть таборів.

Порядок ігор дібрано не від легшої до складнішої, бо це не є суттєве для цього п'ятизмагу, до якого ролі можуть приготуватися в своїх частинах підчас новацьких зайнять. Мотивами для саме такого укладу поодиноких ігор була ефективність п'ятизмагу в часі його переведення.

Цей м'ячевий п'ятизмаг є випрацьований на "Зліт" з углядненням його місцевих умовин. Тому рій складається з 5 членів, а не з мінімального числа 6, як це передбачас правильник УПН.

- Виряд: 1/ м'яч одної величини, обводом 15 1/2 ін. /38 см./,
2/ ціпок/4/ для зазначення лінії чи кола на площі або ціпки для зроблення на трав'яній площі ліній чи квадратів, потрібних для переведення деяких гор, або інший матеріал для їх визначення.

Поодинокі ігри оформлено в такому порядку: назва гри, мета гри та її суттєва дія, підготовка до гри, перебіг гри та правила гри.

Підготовка до п'ятизмагу в станиці: новаки/-чки повинні приготуватися до змагань підчас своїх зайнять у станиці, бо на Злеті буде обмежений час на тренування м'ячевого п'ятизмагу. Впорядники/-ці /судді/ повчатимуть і наглядатимуть, чи гри проводяться згідно з інструкціями та правилами, а новаки/-чки мають приготувити все необхідне до переведення ігор. Добра підготовка до п'ятизмагу - це частина успіху у суперництві.

Площа: новаки/-чки подбають про відповідні ціпки й за вказівками братчика укладають з них лінії чи квадрати на вказаному місці ігор. М'ячі одержать від братчика/сестрички.

Нумерування: члени рою під проводом ройового та наглядом братчика/сестрички узгоджують між собою нумерування грачів. У молодших роях братчик/сестричка може визначити числовий порядок грачів сам/сама. Щоб змагання були успішні, доцільним є, щоб кожний член рою мав і знав своє порядкове число, в якому члени рою стоятимуть у ряді/5/ чи лаві/6/. Члени рою можуть мати той самий числовий порядок у всіх складових грах або можуть у міру потреби його міняти в поодиноких грах, та кожний грач повинен знати своє місце в ряді чи лаві в кожній з 5 складових ігор. Зміна в уставці грачів мусить бути дуже швидка. Якщо рій не буде добре організований, зайво тратитиме час на уставку й матиме менші вигляди на те, щоб виграти п'ятизмаг. Нумерування грачів є унагледнене при описі ігор.

Тренінг: Братчики/сестрички показують грачам, як треба переводити м'ячеві гри, кожен зокрема, а пізніше всі разом, тобто цілий м'ячевий п'ятизмаг, у визначеному порядку, виразно наголошуючи й перестерігаючи правил ігор.

Підготовка неповних роїв відбуватиметься на Злеті в визначеному часі та вільних від зайнят'я хвилинах.

Підготовка до переведення м'ячевого п'ятизмагу на Злеті залежатиме від обставин та плянів проводу Злету /площа, м'ячі, судді, грачі/.

Переведення м'ячевого п'ятизмагу на Злеті відбуватиметься етапами: перший елімінаційний етап на рівні гнізда, другий на рівні табору, а третій фінальний міжтаборовий, окремо для новаків і окремо для новачок.

На гасло головного судді рої займають місце вже на заздалегідь приготованій площі, на якій має відбутися м'ячевий п'ятизмаг. Коли вже всі грачі уставились і є готові до змагань, суддя дає гасло й гра починається. Судді докладно обсервують, чи гра проводиться згідно з інструкціями й правилами гор. Якщо грачі їх не додержуються, нпр. переступають лінію, не стоять у визначеній віддалі від себе, й збиваються в купу ітп, суддя спинає гру даного рою і закликає грачів до відновлення порядку. Тому, що інші рої продовжують гру в тому часі, цю необачною поведінкою грачі втрачають час і можливість перемогти. Судді ресструють чергу роїв, у якій вони закінчили гру /перший, другий ітд/, бо це матиме вплив на точкування роїв. Треба особливо перестерігти правило, щоб перший грач по закінченні гри стояв на визначеному місці з піднесеною вгору рукою, держачи в ній м'яч, на знак закінчення гри.

Молодші і старші новачки матимуть два різні відповідні до віку м'ячеві п'ятизмаги.

1/проворність- agility

2/кмітливість- sharpness

3/чуткість- keenness

4/ціпок- stick

5/ряд- column

6/лава- row, rank

М'ЯЧЕВИЙ П'ЯТИЗМАГ МОЛОДШИХ НОВАКІВ /жовтодзюбів, пл. новаків/

Порядок гор: 1. Кидай м'яч убік вправо, 2. Покоти м'яч по каналі, 3. Швидко перекидайся м'ячем у колі, 4. Вправо передавай м'яч, 5. Передавай м'яч відбиванням від землі.

1. КИДАЙ М'ЯЧ УБІК ВПРАВНО

Мета: вміння вправного кидання м'яча вбік і його ловлення, рівновага, проворність, співпраця.

Підготовка до гри: Усі 5 гравців стоять рівно в лаві на накресленій лінії у віддалі поземно випрямленої лівої руки гравців. Перший грач держить м'яч у руці.

Перебіг гри: /На гасло дане свистком/ 1-ий грач підносить зігнуту в коліні ліву ногу і кидає м'яч правою рукою попід піднесену ногу вбік до 2-го грача, який ловить його. Потім спускає ногу на землю, а другий грач негайно підносить ліву ногу і кидає попід неї м'яч до 3-го грача і так гра продовжується. Коли 5-ий грач зловив м'яч, біжить, держачи його у руці, попереду лави гравців і займає місце 1-го грача, який уже в тому часі пересунувся на місце 2-го грача, цей на місце 3-го грача, він же на місце 4-го, який зайняв опорожнене п'яте місце в лаві. 5-ий грач продовжує гру, кидаючи м'яч попід піднесену ліву ногу до 1-го грача, а цей до 2-го і так гра продовжується. По черзі 4-ий грач займає перше місце в лаві, а пізніше 3-ий, 2-ий. Коли 1-ий грач, що зайняв останнє /5/ місце в лаві, зловив м'яч біжить з м'ячем на своє початкове /перше/ місце в лаві, стає рівно в лаві і підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив першу гру м'ячевого п'ятизмагу.

Відразу рій переформовується і зачинає другу гру - "Покоти м'яч по каналі".

- Правила гри:
1. М'яч кидати попід піднесену ліву ногу вбік до грача, що стоїть наліво від нього, не рухаючись з місця.
 2. Якщо грач не зловив м'яча, піднімає його з землі, а якщо потрібно, виходить з лави, повертається з м'ячем на своє місце і продовжує гру.
 3. Якщо останній грач у лаві не зловив м'яча, біжить за ним, піднімає, повертається на своє місце й щойно тоді біжить попереду гравців, щоб зайняти перше місце в лаві і продовжувати гру.
 4. Рій, якого 1-ий грач підняв руку угору з м'ячем, закінчив гру.

х/ поземний /горизонтальний/ - horizontal

2. ПОКОТИ М'ЯЧ ПО КАНАЛІ

Мета: вміння справно й швидко перекотити м'яч по землі між ногами гравців, які стоять у розкροці^{x/}, творячи канал, проворність, співпраця.

Підготовка до гри: Усі 5 гравців стоять у ряді, у розкροці, в віддалі 1 кроку від себе, перший грач за зазначеною перед ним лінією, він держить м'яч у руках.

x	- 5
x↑	- 4
x↑	- 3
x↑	- 2
x↑	- 1

Перебіг гри: /На перший свисток гравці згинаються, на другий свисток/ 1-ий грач старається покотити м'яч по землі поміж ногами гравців /по каналі/ так, щоб останній його якнайскорше зловив. Якщо м'яч не покотився достатньо інші гравці намагаються поштовхнути його так, щоб він покотився до 5-го гравця. Якщо він зловив його, випрямляється і біжить по правій стороні ряду наперед і займає місце 1-го гравця, який уже зробив один крок до заду, як всі інші гравці. Тоді 5-ий грач, зігнувшись, старається покотити м'яч поміж ногами, як це зробив чи мав зробити перший грач. Коли 4-ий грач /а він тепер є останнім у ряді/ зловив м'яч, біжить по правій стороні ряду наперед і займає місце 5-го гравця, який, як і всі інші гравці, поступили вже один крок дозаду. Він продовжує гру. Вкінці, коли перший грач, який є останнім у ряді, зловив м'яч, побіг по правій стороні ряду і зайняв своє початкове місце, підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив гру. Всі випрямлюються і рій відразу переходить до 3. гри м'ячевого п'ятизмагу.

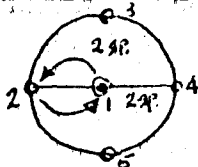
- Правила гри:
1. М'яч котити по землі поміж ногами гравців, які стоять у розкροці, у віддалі одного кроку від себе /й не збиваються в купу/.
 2. Якщо м'яч викотився з каналу, грач, перед яким м'яч покотився набік, виходить з ряду, ловить м'яч, стає до ряду й продовжує котити м'яч по каналі.
 3. Якщо останній у ряді грач не зловив м'яча, який покотився поза канал, біжить за ним, ловить його, повертається на своє місце і тоді біжить наперед по правій стороні ряду, займає перше місце у ряді й продовжує гру.
 4. Рій, якого 1-ий грач підняв угору руку з м'ячем, закінчив гру.

x/ розкрок - legs apart

3. ШВИДКО ПЕРЕКИДАЄСЯ М'ЯЧЕМ У КОЛІ

Мета: вправне кидання і ловлення м'яча, проворність, співпраця.

Підготовка до гри: Грачі 2-ий до 5-го творять коло і стоять у віддалі 2 метрів /ярдів/ від 1-го грача, який знаходиться в його середині /найкраде на пункті, зазначеному на середині накресленої лінії/. Він держить м'яч у руці.

Перебіг гри: /На гасло/ 1-ий грач одною рукою кидає м'яч прямо до 2-го грача. Він його ловить і кидає назад до 1-го грача, який потім кидає м'ячем до 3-го грача і так гра продовжується. Коли 1-ий грач зловив м'яч від 5-го грача, кидає знову до 2-го грача, який, зловивши його, бігом з м'ячем у руці міняється місцями з 1-им грачем. Тоді 2-ий грач /в середині/ перекидається м'ячем з 3-им, 4-им, 5-им, 1-им і 3-ім, який з м'ячем у руці біжить до середини кола, міняючися місцями з 2-им грачем. І так 3-ій, 4-ий і 5-ий перекидаються м'ячем, помінявшись місцями. 5-ий грач /у середині/ перекидується м'ячем, з 1-им, 2-им, 3-ім, 4-им і знову кидає м'яч до 1-го, який ловить його і міняється місцями з 5-им грачем. Коли 1-ий грач опинився на своєму початковому місці, підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив гру. Тоді рій зразу переформовується і переводить четверту гру м'ячевого п'ятизмагу.

Правила гри: 1. Кидати м'яч прямо до рук даного грача.

2. Якщо м'яч випав з рук грача або він з тої чи іншої причини його не зловив, даний грач виходить з кола, якщо це потрібне, підносить м'яч, вступає на своє місце в колі й відкидає його до грача в середині кола. Якщо грач у середині кола не зловив м'яча, сходить з свого місця, піднімає м'яч, повертається на своє місце і продовжує гру, кидаючи м'яч до чергового грача.
3. Грачі в колі задержують віддаль 2 метрів /ярдів/ між ними і грачем у середині кола, зберігаючи форму кола.
4. Грач, який змінив грача в середині кола, може продовжувати гру, якщо він стоїть на визначеному місці.

4. ПЕРЕДАВАЙ М'ЯЧ ШВИДКО

Мета: вміння вправно й швидко передавати м'яч з рук до рук гравців, які стоять у ряді, поверх їхні голови дозаду.

Підготовка до гри: Усі 5 гравців стоять у ряді, у малому розкросі, у віддалі 1 кроку від себе; перший грач за зазначеною перед ним лінією, він держить м'яч у руках.

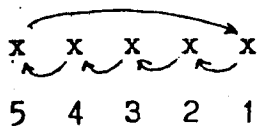
Перебіг гри: /На гасло/ 1-ий грач поверх своєї голови, вигинаючись дещо до заду, передає м'яч до другого грача, а він з черги 3-ому ітд. Коли 5-ий /останній/ грач дістав до рук м'яч, біжить по правій стороні ряду наперед і займає місце 1-го грача, який поступив один крок дозаду, як і також всі інші гравці. Тоді 5-ий грач передає м'яч поверх своєї голови до рук 1-го грача, а цей 2-ому ітд., аж до 4-го, який є останнім. Він біжить по правій стороні ряду наперед, займає місце 5-го грача, який, як і всі інші зробив крок дозаду. І так гра продовжується. 3-ий, пізніше 2-ий грачі займають перше місце за зазначеною перед ними лінією. Вкінці, коли 1-ий грач, який є останнім у ряді, дістав до своїх рук м'яч, побіг по правій стороні ряду і зайняв своє початкове місце, підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив гру. Рій відразу перетворюється й переходить до останньої гри м'ячевого п'ятизмагу.

- Правила гри:
1. М'яч передавати поверх голови грача, дещо вигинаючись дозаду, з рук до рук /не повертаючись набік/.
 2. Якщо м'яч впав на землю, грач, перед яким м'яч упав, виходить з ряду, якщо це конечно, підносить м'яч, стає на своє місце в ряді й подає м'яч дозаду черговому грачеві.
 3. Грач, який приймає м'яч, не може приближуватися до грача, що стоїть перед ним. Гравці задержують початкову віддаль 1 кроку між собою і не можуть збиватися в купу.
 4. Рій, якого 1-ий грач підняв руку з м'ячем угору, закінчив гру.

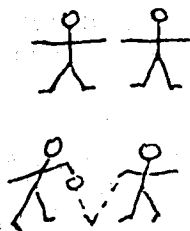
5. ПЕРЕДАВАЙ М'ЯЧ ВІДБИВАННЯМ ВІД ЗЕМЛІ

Мета: Вміння ударити м'яч об^{х/} землю так, щоб він відбився і попав до рук чергового гравця, вміння зловити його, проворність, співпраця.

Підготовка до гри: гравці стоять у лаві у віддалі двох випрямлених рук. 1-ий грач держить у руках м'яч.

Перебіг гри: На гасло 1-ий грач так правою рукою ударяє м'яч об землю,

щоб він відбився і попав до 2-го гравця, який стоїть наліво від нього. Він повинен зловити м'яч, не порушившись з місця. Тоді 2-ий грач передає м'яч таким способом до 3-го, а цей до 4-го гравця. І так гра продовжується. Коли 5-ий грач зловив м'яч, біжить з ним перед гравцями у лаві і займає місце 1-го гравця, який в тому часі вже пересунувся наліво, займаючи місце 2-го гравця, а цей місце 3-го, цей же місце 4-го, який став на місці 5-го гравця. 5-ий грач відбивним від землі ударом відкидає м'яч до 1-го, а цей до 2-го і так далі. Потім місце 5-го гравця займає 4-ий, а його місце 3-ий, а цього 2-ий. Коли 1-ий грач, який є останнім у лаві, зловив м'яч, побіг з ним перед гравцями у лаві і зайняв своє початкове місце, підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив гру. Рій, якого 1-ий грач перше підніс руку угору, виграв м'ячевий п'ятизмаг на даному рівні.

- Правила гри:
1. Гравці ударяють м'яч об землю так, щоб він відбився від неї достатньо і попав до рук гравця, що стоїть наліво від нього.
 2. Якщо грач не зловив м'яча, виходить з лави, піднімає його, вступає до лави й продовжує гру.
 3. Якщо останній в лаві грач не зловив м'яча, біжить за ним і піднявши його, вступає на своє місце. Щойно тоді біжить перед гравцями в лаві, щоб зайняти перше місце в лаві.
 4. Рій закінчив гру, якщо 1-ий грач опинився знову на своєму початковому місці й підніс руку з м'ячем угору.

х/ об - against

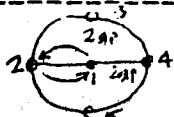
М'ЯЧЕВИЙ П'ЯТИЗМАГ СТАРШИХ НОВАКІВ /юних орлят і орлят/

Порядок гор: 1. Дугове кидання м'ячем, 2. Перекидання м'ячем з прикляком, 3. Копаний м'яч у колі, 4. Кидання м'ячем дозад, 5. Перекидання м'ячем у лаві.

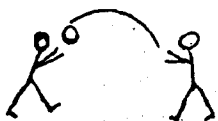
1. ДУГОВЕ^X КИДАННЯ М'ЯЧЕМ

Мета: вправне дугове кидання м'ячем обома руками, проворність, співпраця.

Підготовка до гри: гравці 2-ий до 5-го творять коло й стоять у віддалі 2 метрів /ярдів/ від 1-го гравця, який знаходиться в його середині /найкраще на пункті, зазначеному на середині накресленої лінії/. Він держить м'яч у руці.

Перебіг гри: /На гасло/^{xx} 1-ий гравець двома руками /а докладніше пальцями обидвох рук/ кидає м'яч до 2-го гравця. Він його ловить і кидає його двома руками до 1-го гравця, який потім кидає до 3-го гравця й так гра продовжується. Коли 1-ий гравець зловив м'яч від 5-го гравця, кидає його знову до 2-го, який ловить його і бігом з м'ячем у руці міняється місцями з 1-им гравцем. Тоді 2-ий гравець /в середині/ кидає м'ячем до 3-го, 4-го, 5-го, 1-го й 3-го, який з м'ячем у руці біжить до середини, міняючись місцями. І так 3-ій, пізніше 4-ий і 5-ий перекидаються м'ячем, помінявшись місцями. 5-ий гравець /в середині/ перекидується м'ячем з 1-им, 2-им, 3-ім, 4-им і знову кидає м'яч до 1-го, який ловить його міняється місцями. Коли він опинився на своєму початковому місці, підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив гру. Тоді рій зразу переформовується і переводить другу гру м'ячевого п'ятизмагу.

- Правила гри:
1. Кидати м'яч дугою справно, прямо до рук даного гравця.
 2. Якщо м'яч випав з рук гравця або він з тої чи іншої причини його не зловив, даний гравець виходить з кола, якщо це потрібно, підносить м'яч, вступає на своє місце в колі й відкидає його до гравця в середині кола. Якщо ж гравець у середині кола не зловив м'яча, виходить з свого місця, піднімає м'яч, повертається на своє місце і продовжує гру, кидаючи м'яч до чергового гравця.
 3. Гравці в колі задержують віддаль 2 метрів /ярдів/ між ними і гравцем у середині, зберігаючи форму кола.
 4. Гравець, який замінив гравця в середині кола може продовжувати гру, якщо він стоїть на визначеному місці.

x/дуга-rainbow дуговий, який має вигляд дуги, півокруглу криву лінію
 xx/деякі фрази чи речення в дужках відносяться до початкового вивчення м'ячевої гри.

2. ПЕРЕКИДАННЯ М'ЯЧЕМ З ПРИКЛЯКОМ

Мета: швидке і вправне кидання на різну віддаль, ловлення і відкидання м'яча, проворність, співпраця.

Підготовка до гри: гравці, другий до п'ятого, стоять у ряді, у віддалі

x - 5	1. кроку від себе; другий грач зараз за зазначеною
x - 4	перед ним лінією. Перший грач займає місце в колі,
x - 3	закресленому 2 метри /ярди/ перед зазначеною лінією,
x - 2	звернений обличчям до гравців у ряді.
x - 1	

Перебіг гри: /На гасло/ 1-ий грач кидає м'яч до 2-го грача, а цей його ловить, відкидає назад і приклякає на праве коліно. Тоді 1-ий грач кидає м'яч до 3-го грача, який його ловить, відкидає назад і приклякає на праве коліно. І так до 4-го й 5-го гравців. 5-ий грач, відкинувши м'яч, приклякає і в тій хвилині, коли 1-ий грач зловив м'яч, встає /гобто приклякнув і встав/. Тоді 1-ий грач кидає ще раз м'яч до 5-го грача, який його ловить і відкидає до 1-го та в хвилині, коли він його відкинув дотикає правою рукою спину 4-го грача на знак, щоб він устав. 1-ий грач кидає м'яч до 4-го грача, який, відкинувши м'яч до 1-го, дотикає правою рукою спину 3-го грача, який встає. Тоді зчерги 1-ий грач кидає м'яч до 3-го грача, а цей відкинувши м'яч, дотикає спину 2-го грача, який встає. Врешті 1-ий грач кидає м'яч до 2-го, а цей йому відкидає його. Коли 1-ий грач зловив м'яч, підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив гру перекидання м'ячем з прикляком і відразу переходить до третьої гри м'ячевого п'ятизмагу.

Правила гри: 1. Кидати м'яч справно, прямо до рук даного грача.

2. Якщо м'яч випав з рук грача, або він з тої чи іншої причини його не зловив, виходить з ряду, якщо це потрібно, підносить м'яч, вступає на своє місце в ряді й відкидає його до 1-го грача.

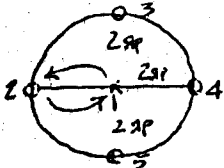
3. Задержувати віддаль одного кроку між гравцями в рівному ряді.

4. Не переступати закреслених ліній.

3. КОПАНИЙ М'ЯЧ У КОЛІ

Мета: вправне копання і затримання м'яча ногами, проворність, співпраця.

Підготовка до гри: гравці 2-ий до 5-го творять коло й стоять у віддалі 2 метрів /ярдів/ від 1-го гравця, який знаходиться в його середині /найкраще на пункті, зазначеному на середині накресленої лінії/. М'яч лежить на пункті, зазначеному на середині накресленої лінії.

Перебіг гри: /На гасло/ 1-ий гравець копає м'яч /найкраще середнім боком ноги/ до 2-го гравця, який затримує його ногою і копає з поворотом до 1-го гравця. Тоді 1-ий гравець копає до 3-го, а він знову назад до 1-го гравця і так гра продовжується. Коли 5-ий гравець копнув м'яч з поворотом до 1-го гравця, він затримує його і копає знову до 2-го, а цей затримавши його, копає назад до 1-го гравця. Він задержує м'яч на зазначеному пункті й міняється місцями з 2-им гравцем. Зі середини кола 2-ий гравець копає м'яч до 3-го, 4-го, 5-го, 1-го і знову 3-го гравців. Коли 2-ий гравець затримав м'яч, копнутий 3-ім гравцем, міняється місцями з 3-ім гравцем і так гра продовжується. Він копає до 4-го, 5-го, 1-го, 2-го і знову до 4-го гравців. Потім 4-ий гравець знаходиться на середині кола й копає м'яч з середини кола до 5-го, 1-го, 2-го, 3-го і знову до 5-го гравців. Врешті 5-ий гравець копає м'яч з середини кола до 1-го, 2-го, 3-го, 4-го і знову до 1-го гравців і оба міняються місцями. Коли 1-ий гравець зайняв своє початкове місце, бере м'яч до руки, піднімає його вгору на знак закінчення гри.

Рій переформовується і продовжує м'ячевий п'ятизмаг, а саме четверту гру.

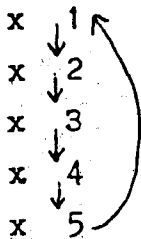
- Правила гри:
1. Гравці копають м'яч "від ноги до ноги".
 2. Якщо гравець не задержав м'яча або м'яч був невідповідно копнутий, гравець, до якого м'яч мав бути спрямований, виходить з свого місця, щоб підняти м'яч руками, вступає на своє місце і продовжує гру /копає до чергового гравця в колі згл. до гравця в середині кола/.
 3. Гравці задержують початкові віддаль і місце.
 4. Гравець у середині кола копає м'яч з зазначеного місця на середині кола.

4. КИДАННЯ М'ЯЧЕМ ДОЗАДУ

Мета: кинути м'яч вправно до рук гравця, що стоїть позаду; кидати м'яч у зігнутій позиції, поміж ногами, проворність, співпраця.

Підготовка до гри: Усі 5 гравців стоять рядом у розкросі^x у віддалі 2 кроків від себе, перший за зазначеною перед ним лінією; він держить м'яч у руках.

Перебіг гри: /На перший свисток всі гравці згинаються. На другий свисток/ 1-ий грач кидас м'яч поміж ногами 2-го гравця, який має його зловити й кинути до третього гравця ітд. Коли 5-ий грач зловив м'яч, біжить до переду по правій стороні ряду й займає місце 1-го гравця, який, як і всі інші, зробили 1 крок дозаду. Зчерги 5-ий грач кидас м'яч до 1-го гравця, а цей до 2-го і так гра продовжується. Коли перший грач, будучи останнім у ряді, зловив м'яч, біжить до переду, займає своє первісне місце й підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив гру. Гравці випрямлюються і переводять останню гру м'ячевого п'ятизмагу.

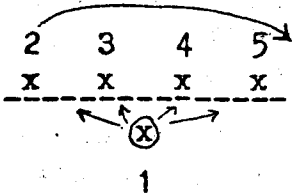
- Правила гри:**
1. М'яч кидати /а не передавати/ до гравця, що стоїть позаду, а коли він зловить його, тоді кидас м'яч до гравця, що стоїть за ним.
 2. Якщо м'яч упав на землю, грач, який м'яча не зловив, підносить його, а якщо вийшов з ряду, вступає до нього й кидас м'яч до гравця позаду нього.
 3. Якщо останній у ряді грач не зловив м'яча, який покотився поза ряд, грач старається якнайскоріше підняти його, повертається на своє місце і щойно тоді біжить до переду.
 4. Гравці задержують початкову віддаль 2 кроків між собою, не збиваючись у купу.

^x розкрос - legs apart

5. ПЕРЕКИДАННЯ М'ЯЧЕМ У ЛАВІ

Мета: вправне й швидке кидання, ловлення і відкидання м'яча, проворність, чуткість, співпраця.

Підготовка до гри: гравці, 2-ий до 5-го, стоять у лаві, розступившись на віддаль випрямленої набік лівої руки, за закресленою перед ними лінією. 1-ий грач займає місце в колі /чи квадраті/, зробленому 2 ярди перед зазначеною лінією, по середині лави гравців. 1-ий грач звернений обличчям до гравців у лаві; він держить м'яч у руці.

Перебіг гри: /На гасло/ 1-ий грач кидає м'яч до 2-го грача, який його ловить і негайно кидає назад. Тоді 1-ий грач кидає м'яч до 3-го, який ловить його і відкидає до 1-го грача. І так до 4-го й 5-го гравців. У тій хвилині, коли 5-ий грач відкидає м'яч до 1-го, 2-ий грач біжить позаду лави до її кінця, щоб зайняти місце 5-го грача, а гравці 3-ий, 4-ий і 5-ий пересуваються направо так, що 3-ий грач займає місце 2-го, 4-ий місце 3-го, а 5-ий місце 4-го грача. Потім 1-ий грач кидає м'яч до 3-го, 4-го, 5-го і 2-го гравців. І знову в хвилині, коли 2-ий грач, який є останнім у лаві, відкидає м'яч до 1-го, 3-ий грач біжить позаду лави до її кінця, щоб зайняти місце 2-го грача, а всі інші гравці у лаві пересуваються направо. І так гра продовжується доки всі гравці в лаві не стоять на своїх початкових місцях. Коли 5-ий грач, займав своє початкове п'яте місце, 1-ий грач ще раз перекидається м'ячем з 2, 3, 4, 5 гравцями, а коли 1-ий грач зловив м'яч кинений 5-им грачем, підносить руку з м'ячем угору на знак, що рій закінчив гру перекидання м'ячем. Рій, якого 1-ий грач перший підніс руку вгору, виграє змагання.

- Правила гри:
1. Перекидатися м'ячем вправно й швидко, кидаючи його прямо до рук грача, щоб він без труднощів міг його зловити й негайно відкинути.
 2. Якщо м'яч упав на землю з рук грача, або коли не попав до рук грача, до якого м'яч був спрямований, цей грач підносить його й, якщо мусів вийти з лави, вступає на своє місце й щойно тоді відкидає м'яч до 1-го грача.
 3. Гравці в лаві задержують почиткову віддаль 1. кроку між собою і не збиваються в купу.
 4. Гравці не переступають зазначених ліній.

САМОДІЯЛЬНІ ГРИ

РУКАВИЧКА

Казка

Поїхав дід у ліс по дрова. Рубав дрова і засунув рукавичку за пояс. Став додому вертатись, забув рукавичку з-за пояса взяти, а вона впала та й лежить посеред дороги.

Біжить мишка, залізла в рукавичку та й сидить.

Коли плигає жабка, бачить - рукавичка ворухиться.

- А хто-хто в рукавичці? - питає.

- А я мишка-шкработушка, а ти хто?

- А я жабка-скрекотушка, пусти мене до себе.

- Іди.

От стали вони вдвох жити.

Коли біжить зайчик.

- А хто-хто в рукавичці? - питає.

- Я мишка-шкработушка, і я жабка-скрекотушка, а ти хто?

- А я зайчик-лапанчик. Пустить і мене до себе.

- Іди.

От і стали вони втрох жити.

Біжить лисичка.

- А хто-хто в рукавичці? - питає.

- Я мишка-шкработушка, і я жабка-скрекотушка, і я зайчик-лапанчик, а ти хто?

- Я лисичка-сестричка, пустить і мене до себе.

От стали вони в чотирьох жити.

Біжить вовк.

- А хто-хто в рукавичці? - питає.

- Я мишка-шкработушка, я жабка-скрекотушка, я зайчик-лапанчик, я лисичка-сестричка, а ти хто?

- Я вовчик-братик, пустить і мене до себе.

- Іди.

Вліз вовк, аж рукавичка вже тріщить.

Коли йде ведмідь.

- А хто-хто в рукавичці? - питає.

- Я мишка-шкработушка, я жабка-скрекотушка, я зайчик-лапанчик, я лисичка-сестричка, я вовчик-братик, а ти хто?

- Я ведмідь-набрідь, пустить і мене до себе.

- Так нема місця.

Розсердився ведмідь та як зареве: - Ну, то я зверху сяду!

Тут всі перелякались, вискочили з рукавички, та й розбіглись по лісу.

рубати дрова - to chop firewood

пояс - belt

плигати - to lope

тріщати - to crack

розсердитися - to get angry

заревіти - to roar

Наталя Забіла

ПРО ПІВНИКА ТА КУРОЧКУ І ПРО ХИТРУ ЛИСИЧКУ

Були собі півник та курочка.

Набридло їм якомсь дома сидіти, і пішли вони мандрувати по світу.

Ось ідуть вони зеленим гаєм, навколо вітерець куці колихас, на куцах зеленіє свіже листячко, а між ним ягідки, як червоне намистечко.

От курочка й каже:

- Півник-когутик,
зламай мені прутик,
з зеленими листками,
з червоними ягідками.

Тільки півник хотів зламати, а з-під кущика зайчик із своєї хати:

- Хто-хто тут ходить по моєму гаю? Хто-хто мої кущики ламає?

Злякався півник:

- Ходім краще далі. Тут якісь звірі живуть небувалі, і вуха в них довгі, і самі вони сірі. Мабуть, це дуже страшні звірі.

Пішли вони далі зеленим гаєм. Навколо вітерець куці колихас. На куцах горішки і зелене листя. А курочці дуже хочеться їсти.

От вона знов і просить:

- Півник-когутик,
зламай мені прутик,
де листя зеленіше,
де горішків рясніше.

Тільки намірився півник зламати, а з дерева білочка зі своєї хати:

- Хто-хто тут ходить по моєму лісі? Хто гілля ламає на моєму горісі?

Злякався півник:

- Ходім краще далі. Бачиш, які тут звірі зухвалі. І вуха в них з китицями, і хвіст пухнастий. Мабуть, хочуть на нас напасти.

Пішли вони далі зеленим гаєм. Навколо вітер дерева колихас, під деревами рясна травичка, а на деревах листя і смачні кислички.

А курочка вже не може терпіти, починає півника знов просити:

- Півник-когутик,
зламай мені прутик,
хоча б невеличкий,
хоч дві кислички!

Насмілився півник, почав ламати. Аж тут лисичка виходить з хати, глядить ласкаво, розпушила хвостик:

- Ах, прошу, прошу до мене в гості! Ось відпочиньте в моїй хатинці - у мене є тут для вас гостинці, найкращі яблучка, смачні горішки. У вас, напевно стомились ніжки, бо ви далеко йшли по гаю. А я давно уже вас чекаю.

Півник та курочка дуже зраділи:

- Ой, які ж тут звірі хороші та милі!

А хитра лисичка міркує собі:

- Це ж мені буде добрий обід.

Ось дала вона їм гостинців, лишила їх у своїй хатинці, а сама побігла по вовка-сусуїду, щоб запросити його до обіду.

Півник і курочка добре поїли і відпочили, і так звеселіли, що півник навіть почав співати.

Тут саме зайчик біг мимо до хати. А зайчик насправді був дуже добрий.

- Ти, - каже, - півник, занадто хоробрий. Хіба ти не знаєш цієї лисиці? Ось буде тобі за оті кислиці!

А півник та курочка не ймуть йому віри:

- Та тут же такі хороші звірі!

Коли це білочка - плиг та плиг. І враз у віконце побачила їх. А білочка теж була зовсім не зла.

- Гікайте, - каже, - швидше з цього кубла. Бо ця лисиця страшна та хижа, вона вас зараз обох заріже.

Тут виглянув півник на подвір'я, а на подвір'ї - куряче пір'я.

- Ой, ой, треба й справді мерщій тікати!

А вже лисиця іде до хати, і вовк за нею, страшний та хижий. Іде й радіє, що буде їжа.

Тільки стали вони на поріг, а півник та курочка в віконце - плиг! Та під кущами, під деревами та рясноцвітними муравами мерщій додому. Та ледве встигли!

А вовк з лисицею бігли, бігли - та не знайшли під кущами сліду.

І залишилися без обіду.

набридати - надокучити; pester
гай - grove
намисто - necklace
небувалий - нечуваний, дивний
зухвалий - fresh

кисличка - codlin; /яблуко/
гостинець - gift
плигати - to leap
мерщій - quick

Іван Франко

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Лисичка з Журавлем у велику приятельську заїшли, навіть десь покумалися. От Лисичка і кличе журавля до себе в гості.

- Приходи, кумцю! Приходи, любочку! Чим хата багата, тим і погощу.

Іде Журавель на прошений обід, а Лисичка наварила кашки з молочком, розмазала тонесенько на тарілці та й поставила перед кумом.

- Живися, кумочку, не погордуй! Сама варила.

Журавель стук-стук дзьобом, - нічого не спіймав. А Лисичка тим часом лихе та й лихе кашку, аж поки сама всієї не з'їла. А коли кашки не стало, вона й мовить:

- Вибачай, кумочку, більше не маю вас чим гостити.

- Спасибі й за те, - пісним голосом промовив Журавель. - А ти б, кумонько, до мене завтра в гості прийшла!

- Добре, кумочку, прийду, чом не прийти, - мовить Лисичка.

На другий день приходить Лисичка, а Журавель наварив м'яса, бурячків, квасольки, картопельки, покрав усе те на дрібні шматочки, зложив у високе горнятко з вузькою шийкою та й поставив на столі перед Лисичкою.

- Живися, кумонько! Не погордуй, любя моя, - припрошує Журавель.

Нюхає Лисичка - добра страва! Встромляє голову до горнятка, не йде голова! Пробує лапою, годі витягнути.

Крутиться Лисичка, заскакує відси й відти довкола горнятка, -

нічого не порадить. А Журавель не дармує. Дзьоб-дзьоб у горнятко, та й їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

- Вибачайте, кумонько, - мовить, випорожнивши горнятко, - чим хата багата, тим і рада, а більше на сей раз нічого не розстарався.

Розсердилася Лисичка, навіть не подякувала за гостину. Вона, бачите думала, що на цілий тиждень наїється, а тут прийшлося додому йти, облизня спіймавши. Відтоді й зареклася Лисичка з Журавлем приятельськи водити.

куми - godmother; friend
покуматися - стати приятелями

журавель - crane
кашка - porridge

Олена Пчілка

ЖУРАВЕЛЬ ТА ЧАПЛЯ

Був собі журавель - і задумав він оженитися. "Когож би то взяти? Возьму чаплю! - думає журавель. - Вона мені по мислі! Якраз для мене!"

От приходить до чаплі та й каже:

- От я хочу тебе сватати, чи підеш за мене?

Подумала чапля та й каже:

- Ні, щось я не маю охоти за тебе йти!

- Ну, як не маєш, то не маєш, Бог з Тобою! - каже журавель і пішов собі.

Але згодом роздумалася чапля, приходить до журавля та й каже:

- Знаєш що? Я вже роздумалася і вже хочу йти за тебе!

- А! - каже журавель. - Ти роздумалась, і я тепер "роздумався", не хочу вже тебе брати!

- Ну, не хочеш, то й цур тобі! - каже чапля, пішла така розгнівана.

Тим часом журавель, як почав знов думати, розміркувався, йде знов до чаплі.

- Вибачай, - каже, - що я тоді так тобі відказав. Тепер я надумався і хочу таки тебе брати!

- А! - каже чапля. - Ти надумався, і я "надумалась", що мені за тебе не йти! Як то можна: я молода, сама до тебе приходила, а ти мені так прикро відказав! Та щоб я після всього пішла за тебе? Ніколи на світі! Іди з очей!

Пішов журавель. А чапля як почала думати, як почала думати, та й стала халкувати: що се я дурне зробила? Нащо я журавлеві відказала? Ну, чи добре ж отак самотою жити? Без господаря в хаті? Він же приходив, перепрошував. Піду, скажу йому, що вже згоджуюсь!

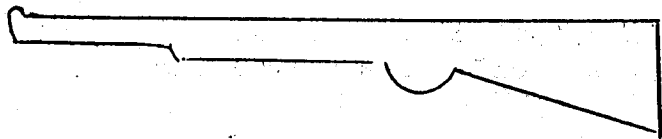
Пішла чапля, здибалась мовби несподівано з журавлем та й каже йому, що от так і так. Куди там! Журавель уже й не думає її брати.

- Що ж се, - каже, - таке: ти мені вже двічі гарбуза дала, та щоб я знов тебе сватав? Не хочу!

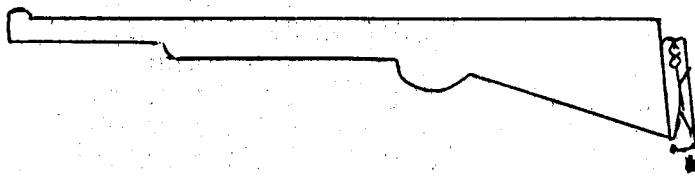
- Ну, не хочеш, то нехай же ти згинеш! - каже чапля. - Вже ж тепер і не думай і слова мені не кажи ніколи про своє сватання! Нехай тобі біс!

А журавель таке знов почав думати: "Отже таки оженився, що ж так бурлакувати - без вірної дружини та без господиньки в хаті - недобре! Піду до чаплі перепрошу її гарненько, може піде!"

РУШНИЦЯ - КРІС З ДЕРЕВА

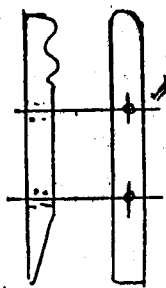
ВИТЯТИ ОБРИСИ
РУШНИЦІ З ГРУБОЇ
ДОШКИ

ПРИПИНКА (З ПРУЖИНОЮ)
ДО СУШЕННЯ БІЛЛЯ.

СТИСКАЮЧИ І ПУСКАЮЧИ
ПРИПИНКУ, БУДЕ
ЦОКАТИ - СТІЛЯТИ

ПРИЛІПИТИ КЛЕЄМ ДЛЯ ДЕРЕВА АБО ПРИКРІПИТИ
ЦВЯХАМИ (ЧИТАТИ ПОЯСНЕННЯ ВНИЗУ)

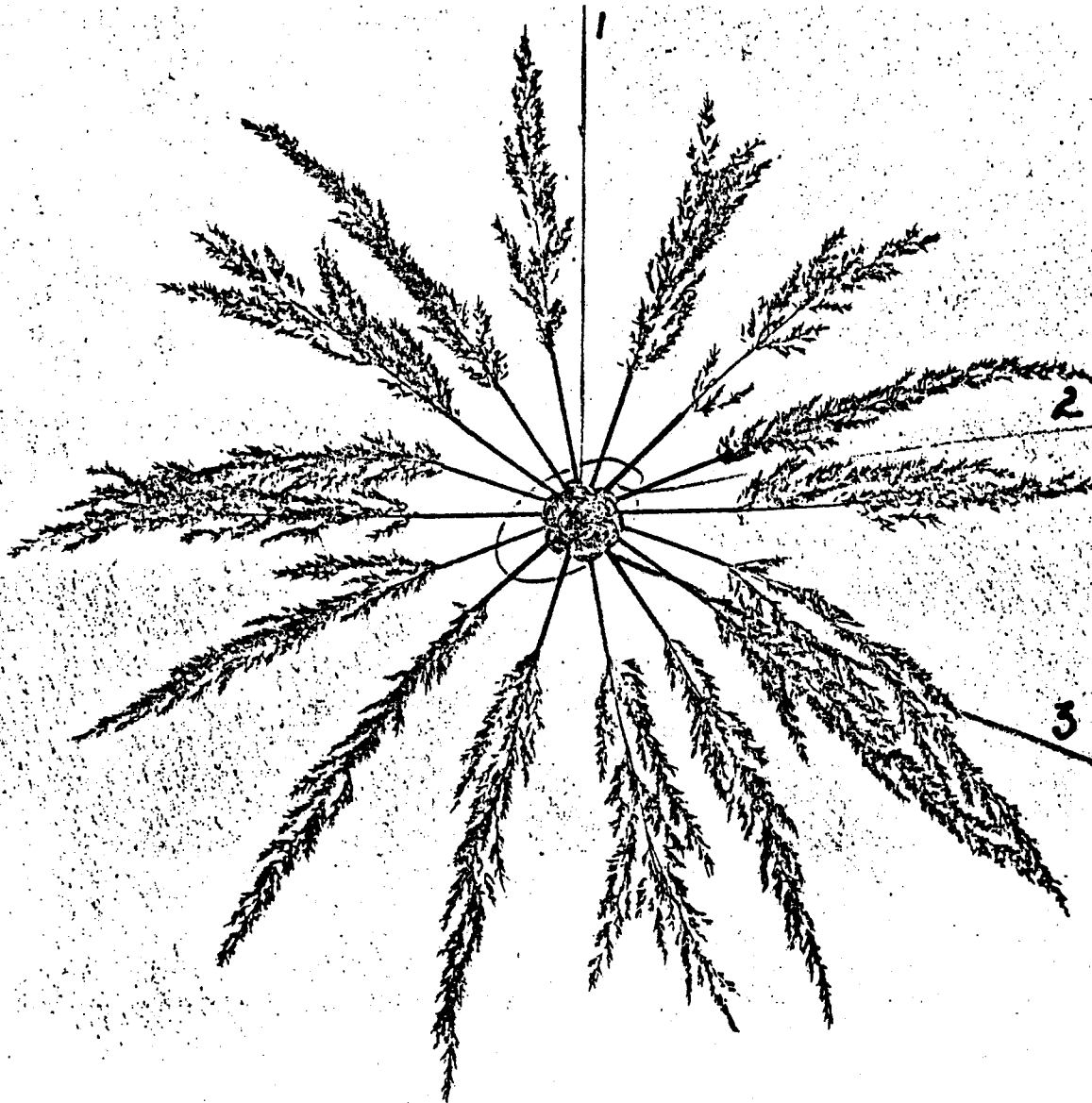
ПРОВЕРТИТИ (2)
МАЛІ ДІРКИ СВЕРЛИКОМ
(ДІАМЕТЕР ЦВЯХА), БО
ЯКЩО КУТИ ЦВЯХ БЕЗ
ВЕРЧЕНИХ ДІРОК, ДЕРЕВО
ТРИСКАТИМЕ

ВІДОКРЕМЛЕНА
ПОЛОВИНА ПРИПИНКИ
(ЩОБ ПРОВЕРТИТИ ДІРКИ)

ЗЛОЖЕНА ЗНОВУ
ПОВНА ПРИПИНКА

ПРИКРАСИ З ТРАВИ

1. Нитка.
2. На картоні наклеїти зернятка з кукурудзи або інші зернятка.
3. Витяти з картону 2 кружельця. Між них наклеїти колоски з трави.

Такими прикрасами можна прибирати кімнати на таборі.

подала сестричка Ніза Коцик-Мандзій

СТЕРЕЖІТЬСЯ ОТРУЙНИХ РОСЛИН!

Кожного року багато людей, головно дітей, дістає подразнення шкіри отруйними рослинами. Мало хто має настільки відпорний організм, якому отруєн рослин не шкодить.

Отруйні рослини спричиняють легке або сильне запалення шкіри. Ця шкірна недуга не є небезпечною, однак приносить багато болю, клопоту й невигоди. Найчастіше запалення шкіри появляється на руках й ногах у виді дрібненьких білих воднистих піхурців, що дуже сверблять і печуть. Гірше коли запалення появиться на лиці.

Щоб охоронитися перед отруйними рослинами, треба їх пізнати й оминати – це найлегша система охорони. Далі, отруйні рослини не повинні бути в городах, садах, парках – в місцях де бавляться діти. Отруйні рослини є замітні своїм листям. Листок є зложений із трох листочків /у формі конюшини/. Він є блискучий, неначе вкритий воском, та грубий./Рис. А – Д/. Літом майже коло кожного листка появляється китичкою білий дрібний цвіт /Рис. Е/, а осінню білі ягідки величини пільного гороху /Рис. Є/.

Отруйні рослини ростуть всюди в Зєдинених Державах.

Роди отруйних рослин:

ТРИЛИВИЙ ПЛЮЩ – *Common poison-ivy (Rhus radicans)*

Рис. А – Д.

В різних околицях має різні місцеві назви. Не росте тільки в Неваді й Каліфорнії. Переважно пнуча рослина. Корінчиками чіпається кори дерев /великим деревам це не шкодить/, каміння, мурів, стін. При дорозі, при парканах та на відкритому сонці росте у формі куща. Висота рослини 6 до 30 цалів /75 см./. Листки різні; часто одна рослина має різні листки, неподібні до себе. Цвіт показується білими китичками коло кожного листка, але не кожна рослина цвіте /Рис. Е/. Овоч білий і гладкий складається із сегментів /подібний до помаранчі без шкірки, Рис. Є/.

ТРИЛИВИЙ ПЛЮЩ ІЗ ДУБОПОДІБНИМИ ЛИСТКАМИ – *Oak leaf poison-ivy (Rhus toxicodendron або quersifolia)*

Рис. І – Ї.

Знаний на південному сході ЗДА. Західні границі: Тексас й Оклагома; північні границі: Мізурі, Кентакі, Вірджинія; а на побережжі: Нью Джерзі. Росте у формі куща. Середній листок зовсім подібний до дуба, а бічні менше регулярні /Рис. І – Ї/. Спідня сторона листка є ясніша.

ЗАХІДНИЙ ТРИЛИВИЙ ДУБ – *Western poison-oak (Rhus diversiloba)*

Рис. ІІ – К.

Росте в західній частині ЗДА в Каліфорнії, Орегоні й Вашингтоні. Росте кущами, рідко пнучими, 25 – 30 стіп в гору /10 метрів/. Листки вирізані як в дуба, або зовсім гладкі. Овочі величини порічок.

ОТРУЙНИЙ СУМАК – *Poison-sumak (Rhus vernix)*

Рис. О – П.

Росте в східній частині ЗДА. Західна границя: Міннесота, Ілліной, Кентакі, Теннесі, Алябама, Мізурі, Луїзіяна, Тексас. Росте у формі куща, або малого дерева 5 до 25 стіп високого /7.5 метра/. Росте переважно на вологих місцях. На сухих місцях росте низько. Листок складається з 7 до 13 листочків /Рис. О./ 1 до 2 цалів /5 см/ широких та 3 до 4 цалі /10 см/ довгих. Листочки є овальні, не мають зубків, є гладкі оксамитного вигляду. Весною молоді листочки є помаранчеві. Спідня сторона листочка є ясніша. Осінню листя є ярко

червоно-помаранчеве. Овочі у формі звисаючих китиць 10 - 12 цалів /30 см/ довгих /Рис. П/.

Три інші сумаки

Гладкий - *Smooth (Rhus glabra)*

Гострий - *Staghorn (Rhus typhina)*

Карликоватий - *Dwarf (Rhus copallina)*

не є отруйними. Всі вони мають овочі у формі червоної китички на верхню галузки /Рис. Л-М/. Крім того два перші мають зубковані листочки, яких є понад 20 в одному листку /Рис. Н/. Третій має листки гладкі, незубковані, але дещо відмінні від отруйного. Головний пруттик, до якого є прикріплені листочки, має неначе крильця /Рис. Р/.

В згаданих рослинах отруйним є сік, який має отруйний складник. Сік є отруйним для дотику і до їди. Сік рослини чіпляється до одягу, до предметів і до шерсті тварин /собак й котів/ і відтак переноситься на шкіру людини. Навіть попіл із спалених отруйних рослин має ще стільки соку щоб викликати запалення шкіри. Запалення шкіри показується по кількох годинах, а навіть по кількох днях /5/.

- ОХОРОНА:**
1. Навчитися пізнавати рослини по вигляді й оминати їх.
 2. Уживати охоронний крем, який опісля треба змити. Також уживають оливкового олію. Крем тільки недопускає соку рослини до шкіри.
 3. Предмети, які мають стичність із отруйними рослинами, вимити водою з милом перед вживанням, а одяг випрати.
 4. Не бавитися із собаками й котами, якщо вони ходять по околиці де є багато отруйних рослин.

ЛІЧЕННЯ: Легке подразнення шкіри вимити теплою водою з милом, що має багато лугу. Міняти воду кілька разів. Мило після кожного уживання змивати. До миття можна уживати алькоголь, газоліну або нафту.

Легке подразнення шкіри зникає за кілька днів. В іншому випадку треба вдатися до лікаря.

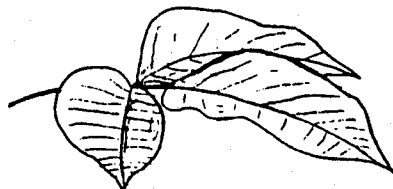
При сильному запаленні шкіри треба відразу вдатися до лікаря.

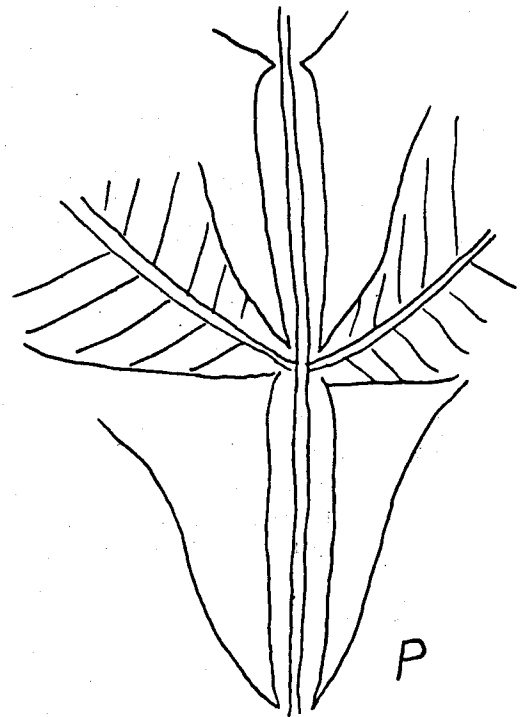
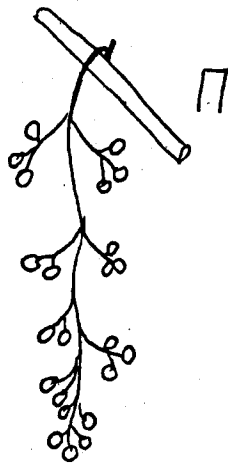
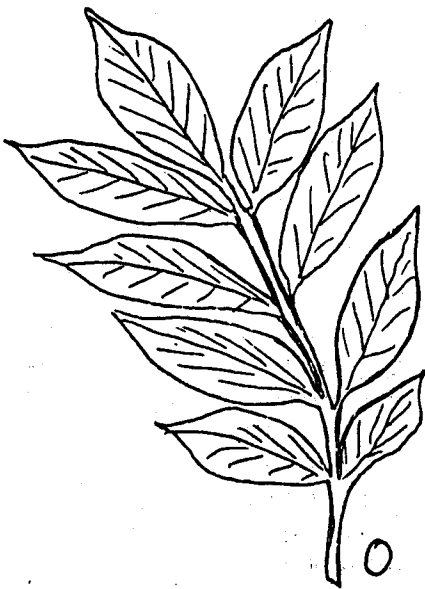
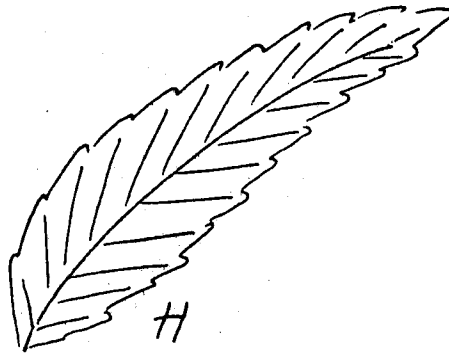
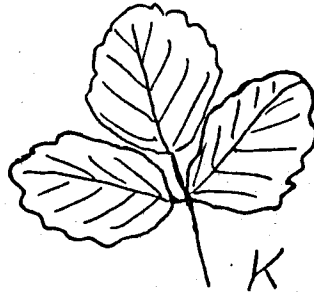
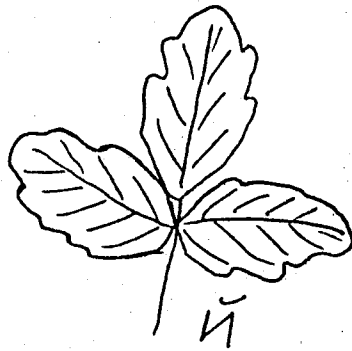
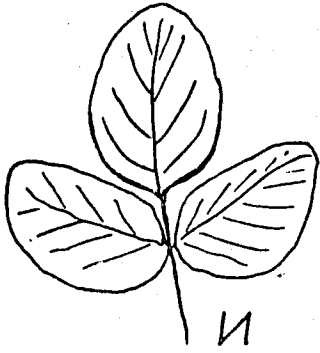
Не уживати ліків випробуваних іншими людьми, бо кожна шкіра інакше реагує на лікарство.

Найкраще лікарство це те що запише лікар.

НА НОВАЦЬКОМУ ТАБОРІ: На терені новацького табору не сміє бути трійливих рослин. Якщо такі є, то мусять бути винищені на кілька місяців перед табором. На прогульки новаци повинні ходити в довгих штанах та в сорочках з довгими рукавами. Після прогульки новаци мусять вимити руки теплою водою з милом. Коли підчас прогульки завважено отруйні рослини, звернути особливу увагу на кожну висипку та кожне поранення тіла. Навчити новаків як виглядають отруйні рослини щоб новаци їх самі оминали.

Сірий Орел Надя

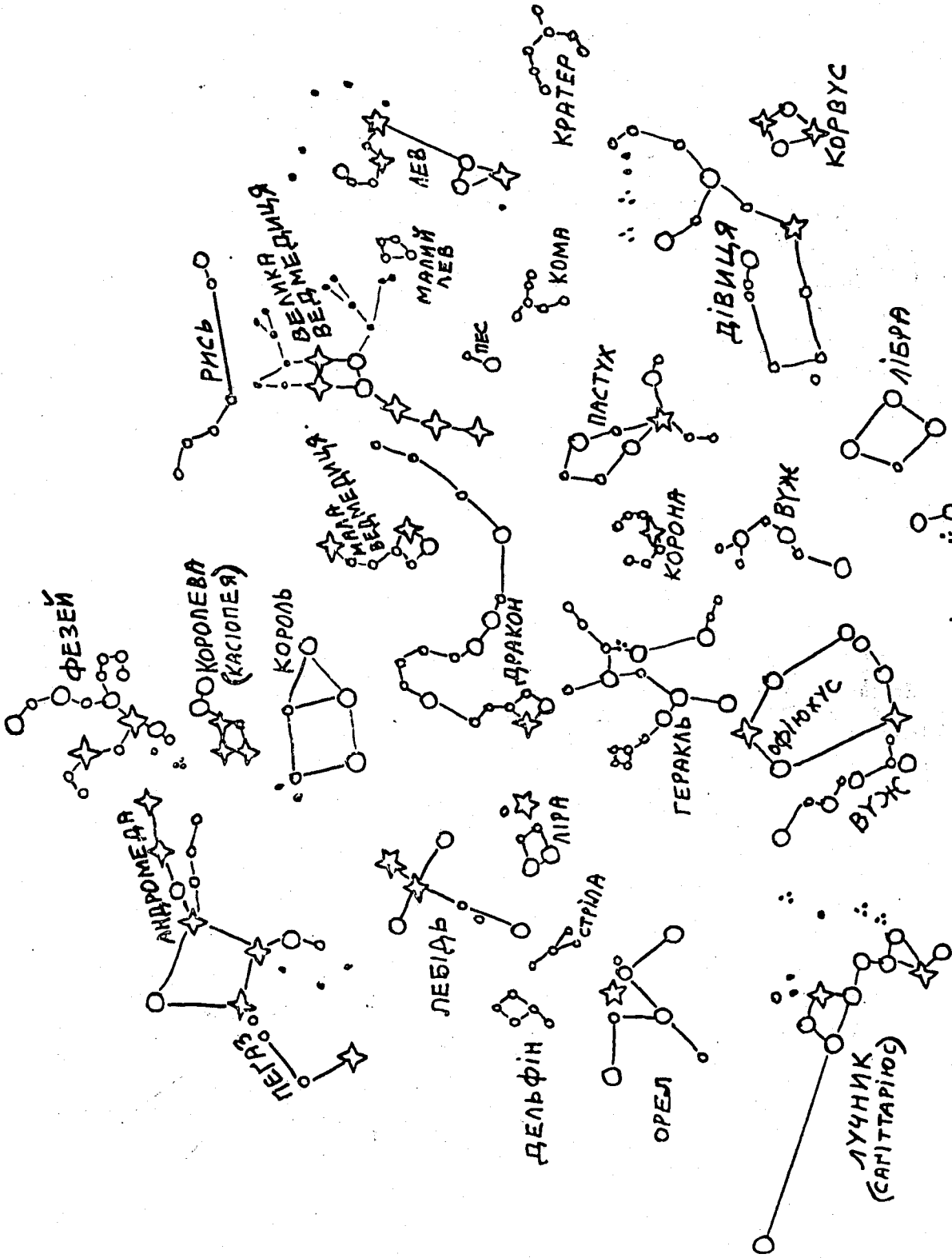

ЛІТНЕ НЕБО

ЗАХІДНИЙ НЕБОЗВІД

ПІВНІЧНИЙ НЕБОЗВІД

ПІВДЕННИЙ НЕБОЗВІД

СХІДНИЙ НЕБОЗВІД

ВІК